

Molekulární farmaření

David Honys

Ústav experimentální botaniky AV ČR, v. v. i.

Molekulární farmaření ...

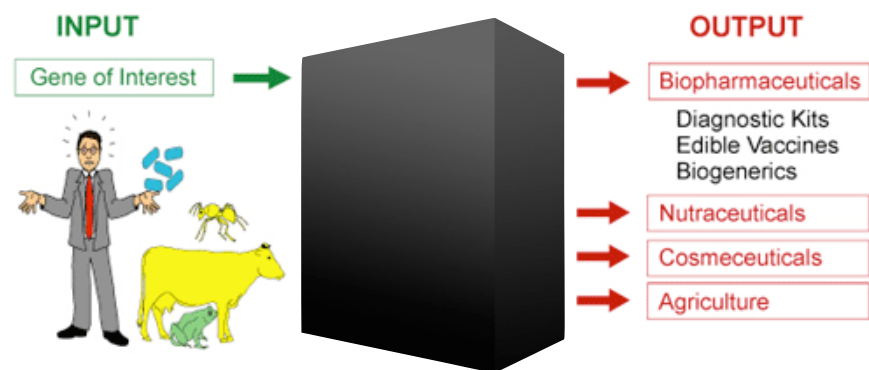
“Transgenic non-food GM plant farming or biopharming”

... metoda integrace cizorodých genů do rostlinných organismů

... termín pro nové použití transgenních rostlin (nikoli živočichů) k produkci komerčně zajímavých bílkovin (nesouvisejících s obživou)

... **medicínské** a **ostatní** (technické, nemedicínské)

Molekulární farmaření

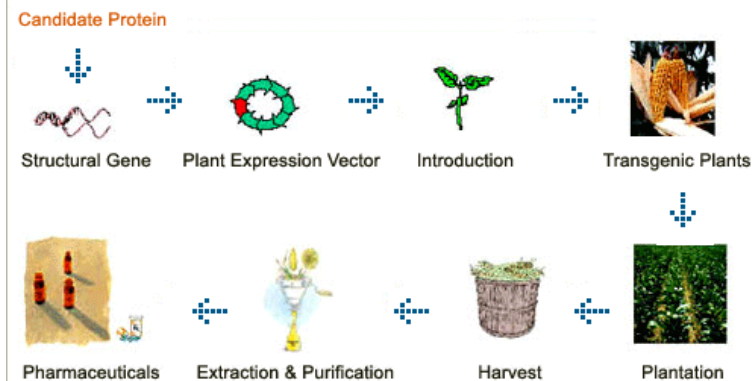

Molekulární farmaření

Produkcce farmaceutických bílkovin

Molecular Farming 1

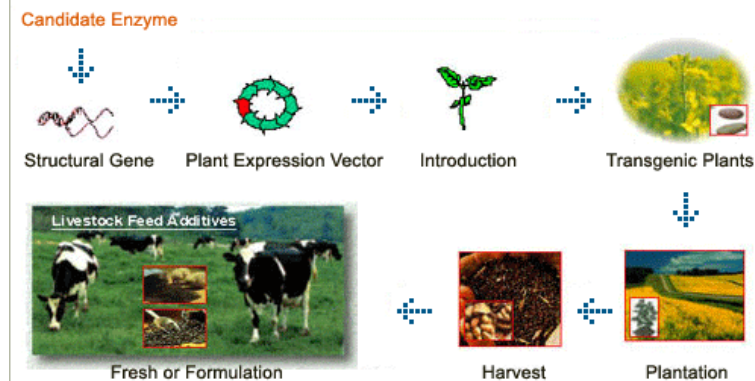

NEXGEN®
THE SCIENCE

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Technické/průmyslové enzymy

Molecular Farming 2

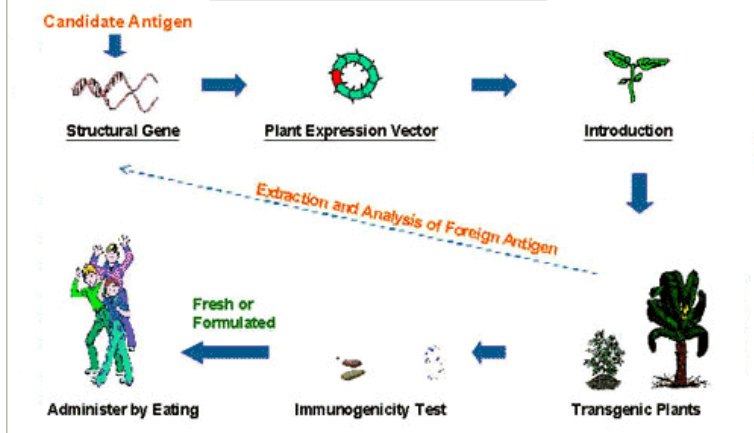

NEXGEN®
THE SCIENCE

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Jedlé vakcíny

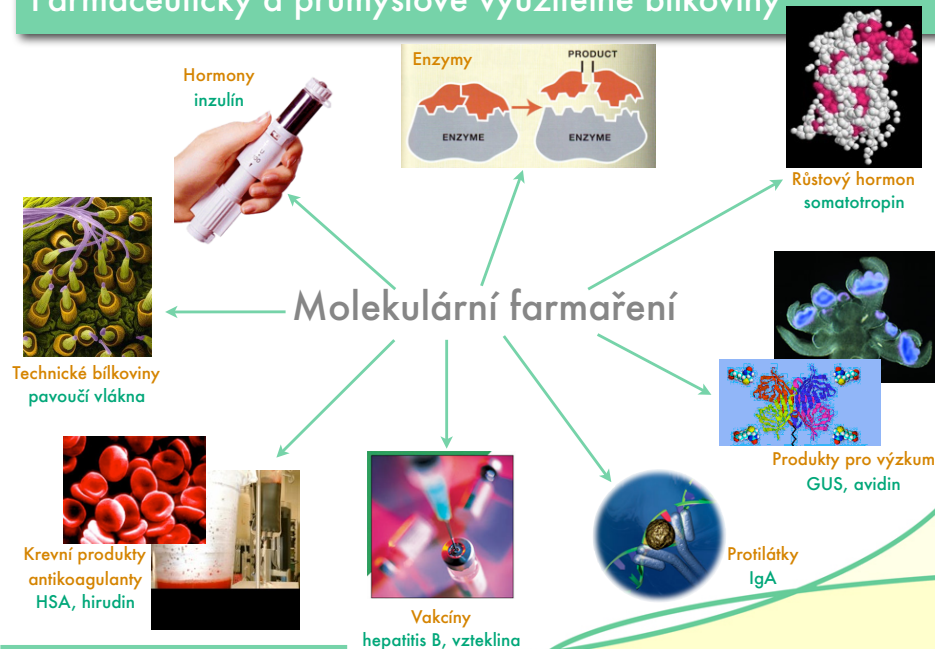
Molecular Farming 3

NEXGEN®
THE SCIENCE

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Farmaceuticky a průmyslově využitelné bílkoviny

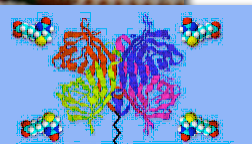
Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Produkce avidinu

1 tuna slepičích vajec

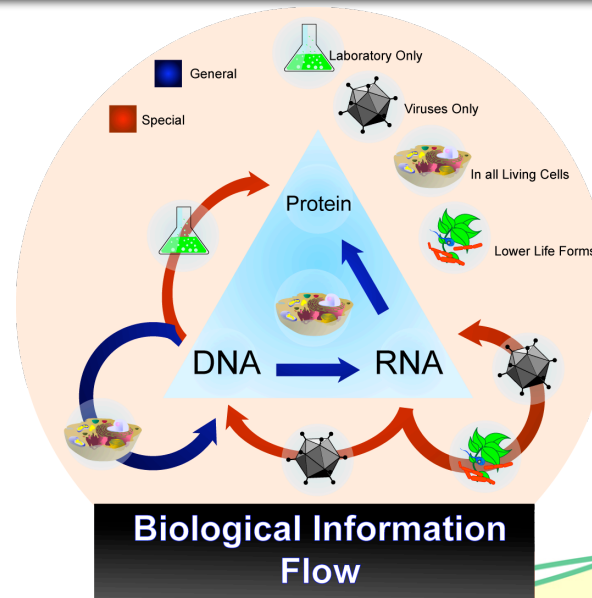
99.5 % snížení nákladů

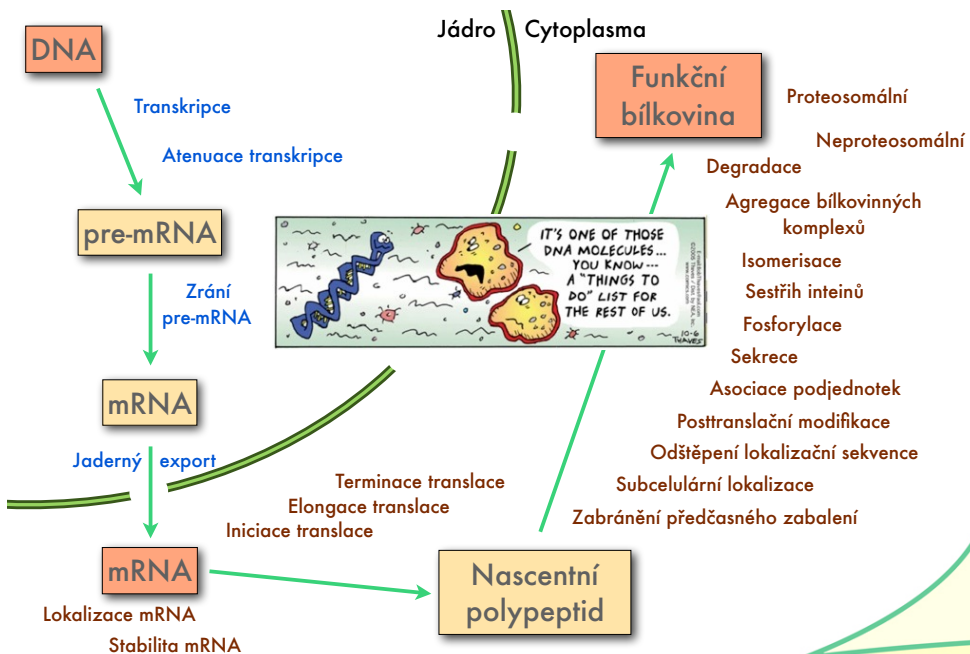
35 l obilěk kukuřice

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Centrální dogma molekulární biologie

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

11

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Systémy pro produkci bílkovin

- **Nebuněčné (*in vitro*) systémy**
  - *in vitro* transkripce/translace
  - Chemická syntéza bílkovin
- **Buněčné systémy**
  - Buněčné kultury
    - Bakteriální, kvasinkové, savčí, hmyzí, rostlinné
  - Celé organismy
    - Transgenní živočichové
    - Transgenní rostliny

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Ideální hostitelský expresní systém - ???

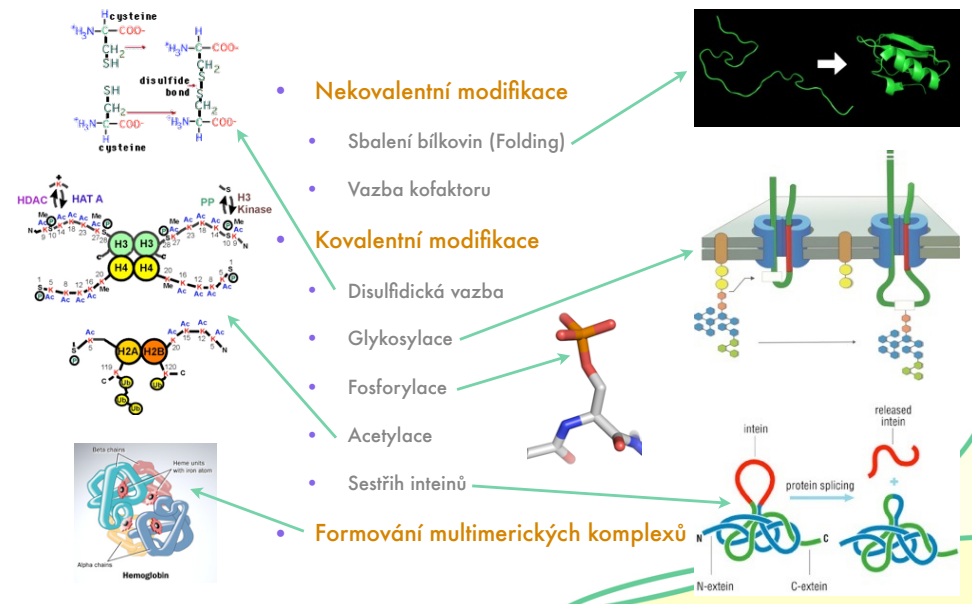
- Rychlost
- Provozní náklady
- Kapitálové náklady
- Biologická aktivita produktů
- Posttranslační modifikace
- Bezpečnost (GRAS status)
- Rozšiřitelnost, míra/flexibilita produkce

Homologní x heterologní

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Biologická aktivita bílkovin: posttranslační modifikace

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

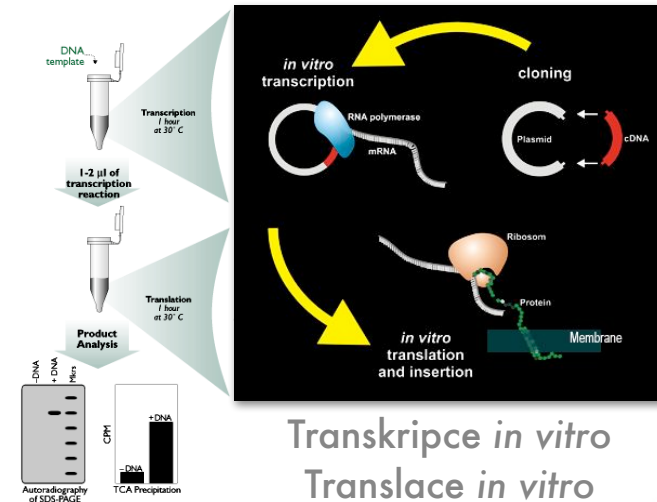
Systémy pro produkci bílkovin

- **Nebuněčné (*in vitro*) systémy**
- *in vitro* transkripce/translace
- Chemická syntéza bílkovin
- **Buněčné systémy**
- Buněčné kultury
  - Bakteriální, kvasinkové, savčí, hmyzí, rostlinné
- Celé organismy
  - Transgenní živočichové
  - Transgenní rostliny

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Nebuněčná syntéza bílkovin

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Nevýhody *in vitro* systémů

- Vysoké náklady
- Malá výtěžnost (ug-mg)
- Obtížná syntéza velkých bílkovin
- Řada bílkovin postrádá biologickou aktivitu

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Systémy pro produkci bílkovin

• Nebuněčné (*in vitro*) systémy

- *in vitro* transkripce/translace
- Chemická syntéza bílkovin

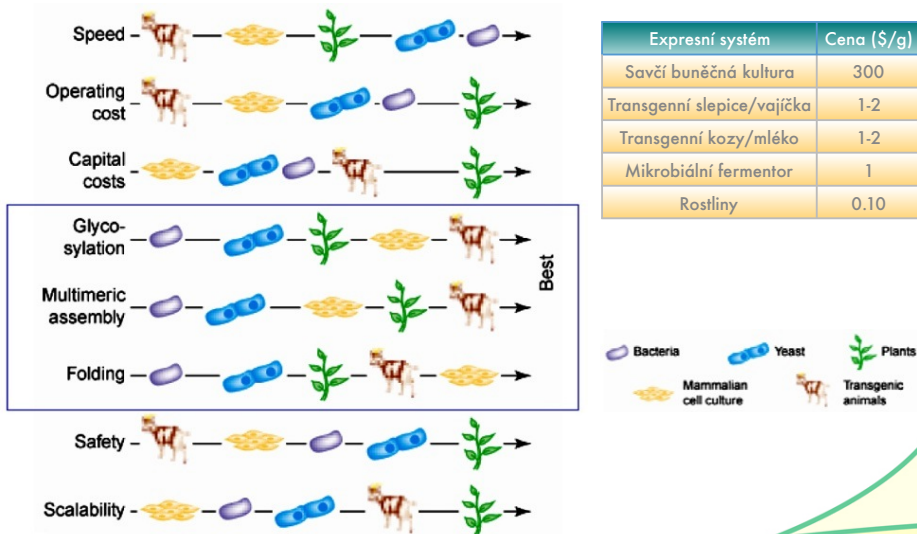
• Buněčné systémy

- Buněčné kultury
  - Bakteriální, kvasinkové, savčí, hmyzí, rostlinné
- Celé organismy
  - Transgenní živočichové
  - Transgenní rostliny

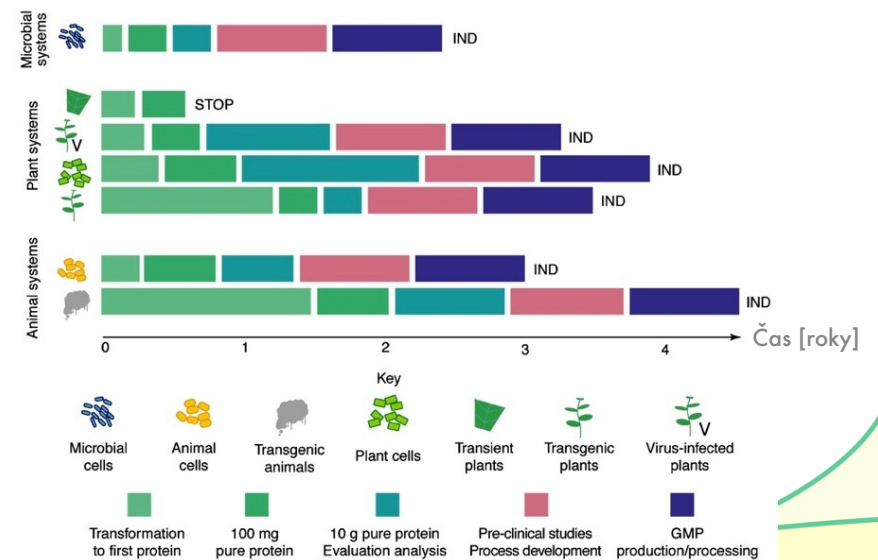
Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Porovnání expresních systémů - produkce lidských bílkovin

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Porovnání expresních systémů - časové nároky

Twyman et al., 2003

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Neexistuje ideální produkční systém

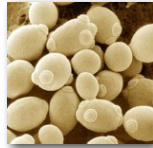

Prokaryota

Nejlépe charakterizovaný systém
Rychlá, vysoká produkce (100-1500 mg/l)
Absence eukaryotických modifikací bílkovin
Menší, jednoduché bílkoviny
Častá agregace produktu - často nutná renaturace
Eliminace bakteriálních toxinů

Kvasinky (*S. cerevisiae*)

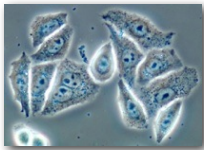
Posttranslační modifikace bílkovin
Glykosylace odlišná od savců
Celkem vysoká produkce (100-200 mg/l)
Ztráty - degradace produktu v médiu

Kvasinky (*Pichia pastoris*)

Posttranslační modifikace bílkovin
Glykosylace odlišná od savců
Vysoká produkce (až 6.4 g/l)
Minimalizace degradace produktu v médiu

>40% produkce
v bakteriích a kvasinkách

Savčí buněčné kultury

Posttranslační modifikace bílkovin, savčí glykosylace
Standardní produkce 1-3 g/l
Riziko virové či onkogenní kontaminace
Vysoká cena (\$ 300-10 000/g)

Transgenní živočichové

Posttranslační modifikace bílkovin,
Standardní produkce
Riziko kontaminací (oběma směry)
Nepružný, rigidní systém
Vysoká cena

>50% produkce
v savčích buněčných kulturách

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

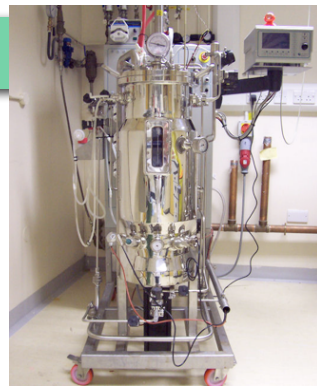
Molekulární farmaření - rostliny

Produktivita rostlin

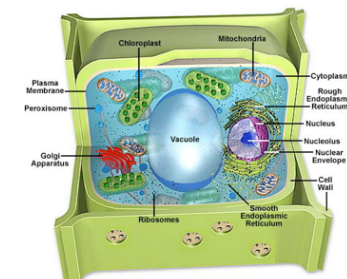
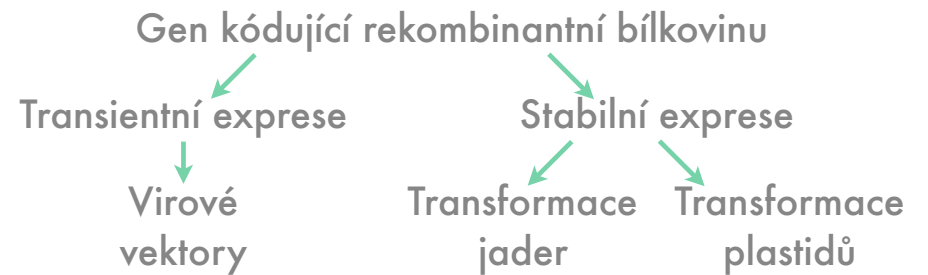

1 rostlina tabáku
vyprodukuje více
rekombinantních
bílkovin než 300
fermentor *E. coli*

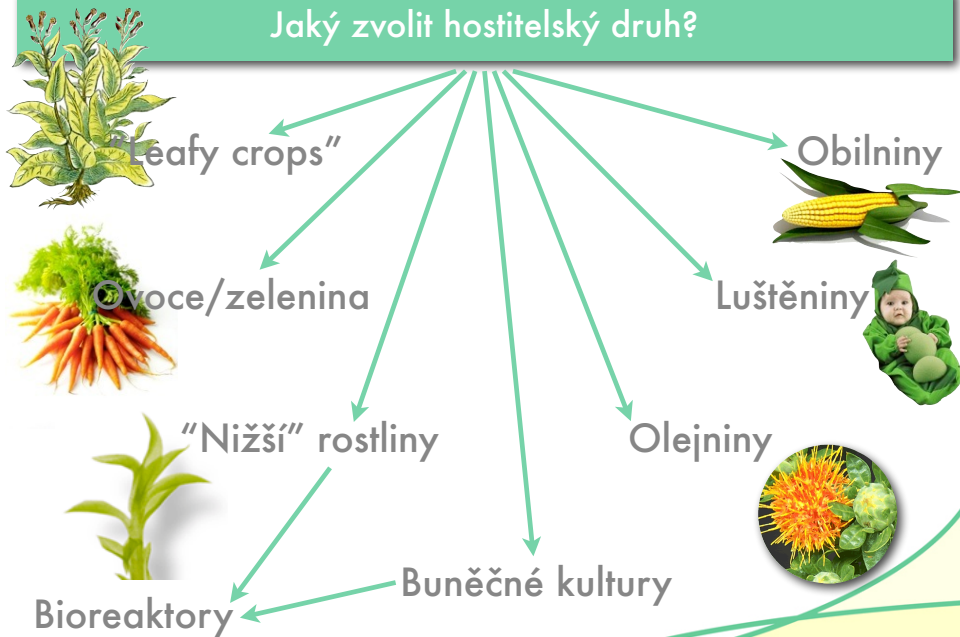
Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Jak exprimovat geny v rostlinách?

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Jaký zvolit hostitelský druh?

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Proč zvolit dvouděložné rostliny?

GRAS status

"Generally regarded as safe"

Jedlé vakcíny

Plody, kořeny, listy

Transplastomika

Transformace plastidů

Míra produkce

Regulace produkce
Výtěžnost

Transientní exprese

Flexibilita, výtěžnost, bezpečnost

Obrovská variabilita systémů

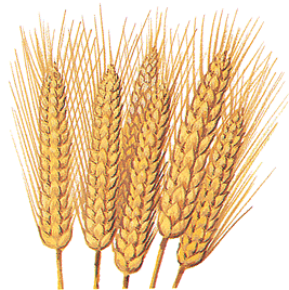
Rostliny, buněčné kultury
Targeting produktu
Downstream aplikace na míru

Transformace

Velice dobře zvládnutá

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Proč zvolit jednoděložné rostliny - obilniny?

GRAS status

"Generally regarded as safe"

Fungující infrastruktura

Produkce i zpracování

Míra produkce

Vyjímečně snadná regulace produkce

Skladování

Stabilita produktů

Výtěžnost

Vysoká míra akumulace rekombinantních bílkovin

Targetting produktu

Semeno

Endosperm, embryo, aleuronová vrstva
Specifické skladovací kompartmenty - proteinová tělíska (protein bodies), zásobní vakuoly (storage vacuoles)

Transformace

... celkem fungující

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Příklady rekombinantních bílkovin a produkčních systémů

Systém	Kompartment	Bílkovina	Aplikace	Hostitel	Exprese	Společnost
Celá rostlina	Cytosol	HBsAg	hepatitida B	brambor	0.007% TSP	AltaGen
		kolagen		tabák	1 mg/g sušiny	CropTech, Medicago Inc., Meristem Therapeutics
		scFv, hepatitida B	hepatitida B	neuveдено	0.032% TSP	PlantGenix
	Vakuola	slgA/G	imunologie	neuveдено	neuveдено	
	ER	scFv, kutinasa			1% TSP	Novoplant
		scFv, ABA	imunologie	tabák	6.8% TSP	
Apoplast	IgG1			1.3% ISP	EpicYTE Pharmaceutical	
	IgG1, Fab	imunologie	tabák	13% ISP		
Specifický orgán	Semeno	avidin	výzkum, diagnostika	kukuřice	6% TSP	ProdiGene
		hirudin	antikoagulant	řepka	1% FW	SemBioSys, Meristem Therapeutics
	Hlíza	scFv, oxalozon	imunologie	brambor	2% TSP	Meristem Therapeutics
	Kořen	IgM, RKN	imunologie		0.003% TSP	
	Plod	RSV-F protein	bronchiolitida	neuveдено	neuveдено	

Několik rekordů ...

Bílkovina	Hostitel	Rok	Komentář
Lidské farmaceutické bílkoviny			
Růstový hormon	tabák, slunečnice	1986, 2000	1. lidská bílkovina exprimovaná v rostlině (fúze s nos genem Agrobacteria), později 1. lidská bílkovina exprimovaná v chloroplastu (7% TSP)
Lidský sérový albumin	tabák, brambor	1990, 2003	1. velká lidská bílkovina exprimovaná v rostlině, nízká jaderná exprese (0.1% TSP), vysoká v chloroplastech (11% TSP)
α-interferon	rýže, tuřín	1994	1. lidská farmaceutická bílkovina produkovaná v rýži
erythropoietin	tabák	1995	1. lidská bílkovina produkovaná v buněčné suspenzi tabáku
Lidská sekretovaná alkalická fosfatasa (SEAP)	tabák	1999, 2000	1. bílkovina produkovaná sekrecí z kořenů a listů
α1-antitrypsin	rýže	1999	1. použití rýžové suspenzní kultury pro molekulární farmažení
kolagen	tabák	2000	1. lidského polymeru strukturálního proteinu v rostlině, správná modifikace díky kotransformaci a následné koexpresi modifikujícího enzymu
aprotinin	kukuřice	2002	1. lidská farmaceutická bílkovina produkovaná v kukuřici
Rekombinantní protilátky			
IgG1	tabák	1989	1. protilátka produkovaná v rostlině, křížení linií exprimujících těžký a lehký řetězec
IgG (HSV)	sója	1998	1. lidská farmaceutická bílkovina produkovaná v sóji
LSC (HSV)	Chlamydomonas	2003	1. příklad molekulárního farmažení v řasách
Rekombinantní vakcíny			
Plášťový protein viru hepatitidy B	tabák	1992	1. potenciální vakcína produkovaná v rostlině, třetí rostlinná vakcína v klinických testech
Glykoprotein viru vztekliny	rajče	1995	1. příklad jedlé vakcíny produkované v jedlém rostlinném pletivu
Tepelně labilní enterotoxin z E. coli	tabák, brambor	1998	1. rostlinná vakcína v klinických testech
Diabetes autoantigen	tabák, brambor	1997	1. rostlinná vakcína proti autoimunitní chorobě
Cholera toxin, podj. B	tabák, brambor	2001	1. potenciální vakcína exprimovaná v chloroplastech

Ma 2003

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Příklady rostlinných druhů a je využívajících firem

Company	Production systems										Expression			
	Cell culture	Nicotiana	Alfalfa	Lemma	Peas	Moss	Corn	Safflower	Barley	Arabidopsis	Rice	Nuclear	Viral	Chloroplast
Dow AgroSciences														
Protalix Biotherapeutics														
Planet Biotech														
Bayer														
Chlorogen														
Medicago, Inc.														
Biolex														
Novoplant														
Greenovation														
Meristem Therapeutics														
SemBioSys														
ORF Genetics														
Cobento														
Ventia														

Sourouille 2009

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Expresní jednotka

DNA konstrukt -> design

Promotor

Rozpoznatelný hostitelským systémem (CaMV 35S)
Konstitutivní či tkáňově specifický
Silný promotor -> vysoká míra exprese

Kódující sekvence (ORF)

cDNA či genomová DNA
Optimalizace kodonů

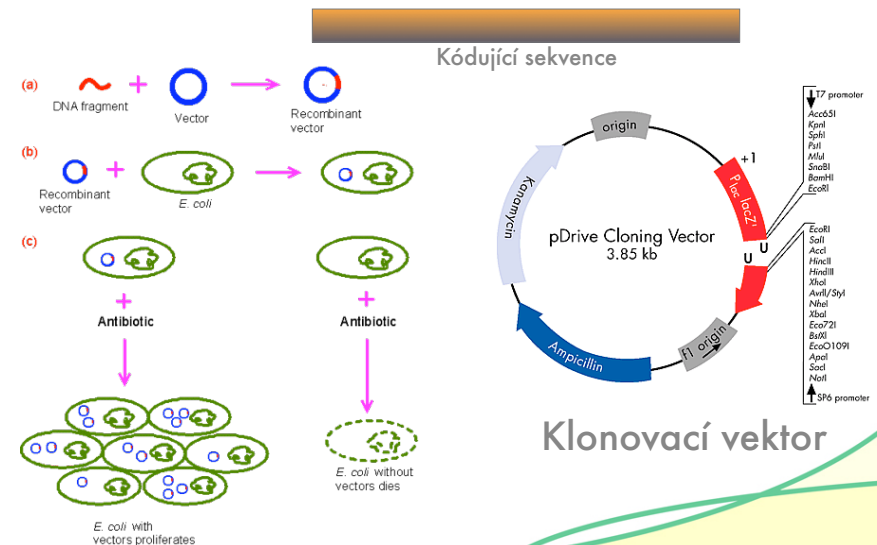
Terminátor

Rozpoznatelný hostitelským systémem

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Klonování

DNA konstrukt

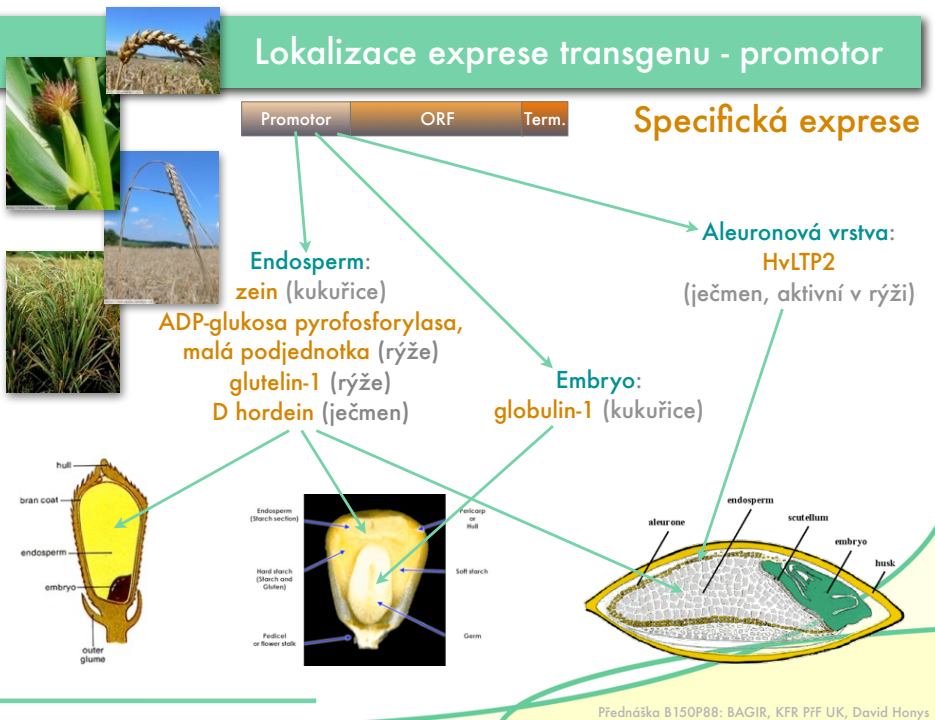

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

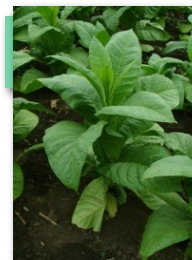

Lokalizace exprese transgenu - promotor

Tabák (*Nicotiana tabacum*)

Modelová rostlina, historicky první
 Vyřešená transformace, regenerace
 Velká biomasa (100 tun listů / ha / rok)
 Není potravina

Vysoký obsah alkaloidů - prodražuje purifikaci
 Heterogenní glykosylace

Tabák (*Nicotiana benthamiana*)

Transientní exprese

Podporuje systémovou replikaci řady virů:

- 1) Transientní exprese virových vektorů (**TMV, PVX**)
- 2) Produkce protilátek proti rostlinným virům

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Kukuřice (*Zea mays*)

První a dlouho jediná komerčně využívaná obilnina
 Vysoký podíl endospermu (82%)
 Vysoký obsah bílkovin v obilkách (10%)
 Vysoký výnos zrn (8,3 tun / ha / rok)
 Nejvyšší výnos rekombinantních bílkovin na hektar
 Vyřešená transformace

Vysoká stabilita aktivních bílkovin (3 měsíce v -29 až +10 °C)

GRAS status, absence toxických látek - jedlé vakcíny, humánní i veterinární

Větroprašná plodina - problém se šířením transgenů prostřednictvím pylu

Diagnostické bílkoviny - **avidin** a **GUS**

Farmaceutické, technické bílkoviny - **protilátky, vakcíny, enzymy**

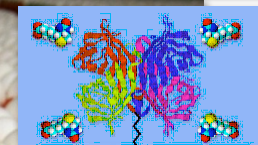
Veterinární farmaka - **TGEV** (Transmissible gastroenteritis virus) **spike protein**

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Výnosnost jednoděložných systémů - příklad avidinu

1 tuna slepičích vajec

25% TSP, 2 g/kg obilek
 Promotor *Ubi1*, targeting do sekreční dráhy,
 akumulace v mezibuněčném prostoru
99.5 % snížení nákladů

35 l obilek kukuřice

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Rýže (*Oryza sativa*)

Vysoký podíl endospermu (90%)

Nižší, ale stále vysoký výnos zrn (6,6 tun / ha / rok)

Nižší, ale stále vysoký obsah bílkovin v obilkách (8%)

Vyšší výnosy na jednotku biomasy i než tabák

Samosprašná plodina - redukce problému šíření transgenů prostřednictvím pylu

Osekvenovaný genom, vyřešená transformace, GRAS status

Ječmen (*Hordeum vulgare*)

Vysoký obsah bílkovin v obilkách (13%)

Nízké náklady

Slibná exprese transgenů (celuláza - 1.5% TSP)

Samosprašná plodina - redukce problému šíření transgenů prostřednictvím pylu

Farmaceutické bílkoviny - **protilátky, α -interferon, laktoferrin, lysozym, cedrový pylový alergen**

Mírně dražší produkce

Aktuální problém - exprese transgenů (hGM-CSF) aktivuje ubiquitin/26S proteasomovou dráhu degradace bílkovin (Luo et al. 2009)

VENTRIA BIOSCIENCE

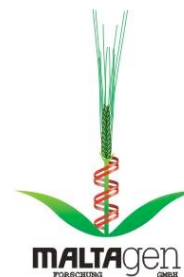

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Enzymy: **glukanáza, xylanáza, celuláza**

Farmaka: **laktoferrin, lysozym**

Složitější transformace

VENTRIA BIOSCIENCE

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Pšenice (*Triticum aestivum*)

Vysoký obsah bílkovin v obilkách (12%)

Nízké náklady

Složitější transformace, slabé expresní kazety

Slabá exprese transgenů

Nižší výnos zrn (2,8 tun / ha / rok)

Zásobní bílkoviny: **legumin**

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Klíčící semena jako producent

Promotor ORF Term.

rbcS

GUS, HSA

Rubisco

8xSSU (*rbcS*) + 8xLSU (*rbcL*)
30-50% bílkovin syntetizovaných de novo v klíčících semenech řepky

Uspořádání reaktoru

10l reaktor - 400-800 g semen
Klíčící médium - voda
Probublávání vzduchu
Kultivace 48-96 hodin, tj. 90 dávek/rok

Výtěžnost

max. **5% celkových bílkovin**
0.5-1.5 g / 1 kg semen
Upscaling: 90 dávek/rok
1000-2000l reaktor - 9 tun semen
405-1215 kg / reaktor / rok

Řepka

Optimalizace podmínek

Trvalé světlo
Mírně zvýšení teploty (25-30°C)
Fytohormony - auxiny, cytokiny
Snížení endogenní exprese: represe exprese chloroplastového genomu (antibiotika)
Snížení exprese Rubisca: antisense *rbcS* mRNA

UniCrop (Helsinky)

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Řepka (*Brassica napus*) Rapeseed/Canola

Vysoký obsah bílkovin v semenech (25%)

Olejová tělíska - targeting produktů, fúze s oleosinem

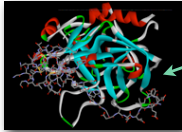
Nízké náklady na purifikaci

Klíčení semen v bioreaktorech - UniCrop (Helsinky)

Produkty - **hirudin** z pijavic *Hirudo medicinalis* (1%TSP), **xylanáza**, **fytáza**

Absence glykosylace zásobních bílkovin

Nížší výnos semen (1 tuna / ha / rok)

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

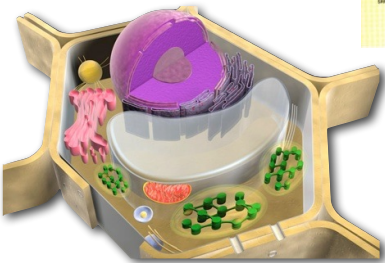
Sekreční dráha - akumulace v ER

Akumulace v ER

Interakce s mol. chaperonem BiP

Zabalení bílkoviny

Posttranslační modifikace

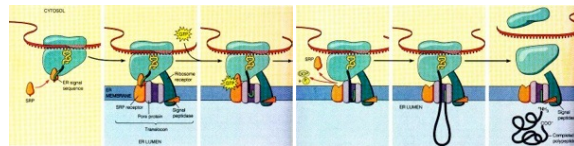
Akumulace ve vakuole

Lokalizace v ER

N-terminální **signální peptid**

(15-30 hydrofóbních AA)

Kotranslační lokalizace, **SRP**

Retence v ER

C-terminální signál (**H/KDEL**)

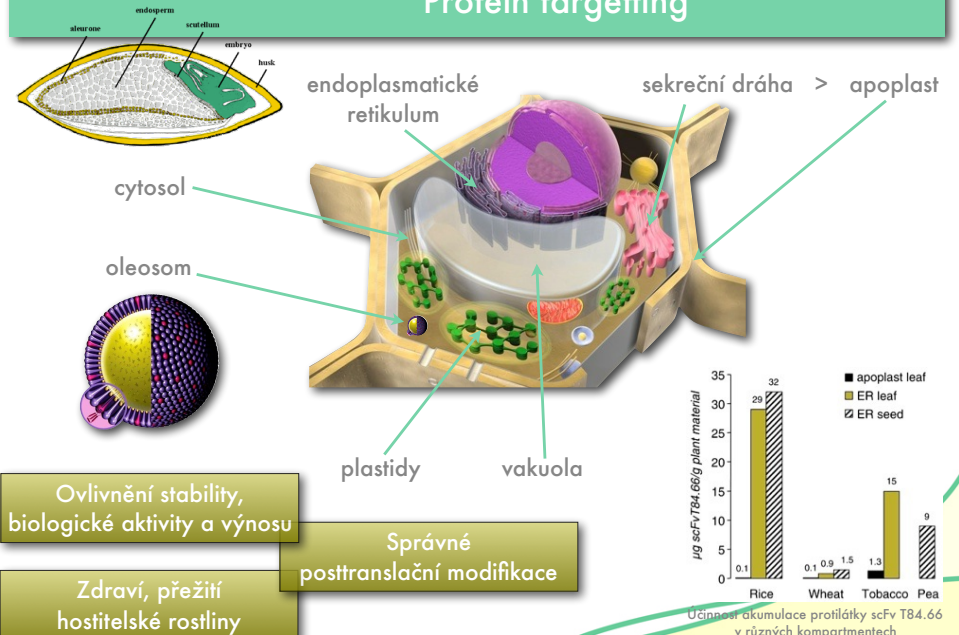
Další 2-10 x zvýšení akumulace

Sekrece produktu do média

Sekrece produktu do apoplastu

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Protein targeting

Ovlivnění stability, biologické aktivity a výnosu

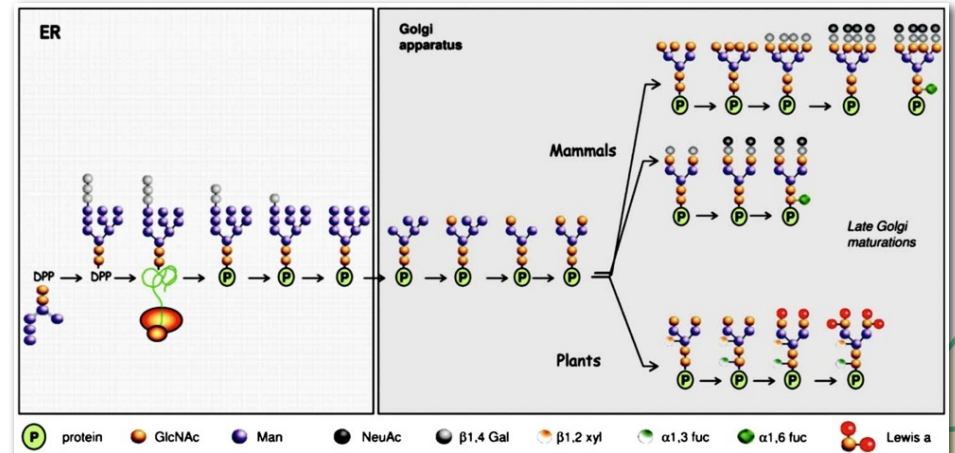
Zdraví, přežití hostitelské rostliny

Správné posttranslační modifikace

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

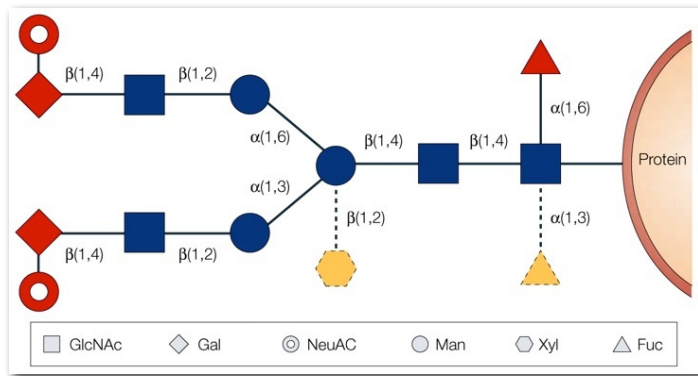
Glykosylace

... = N-glykosylace ...

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

"Humanisace" glykanové struktury

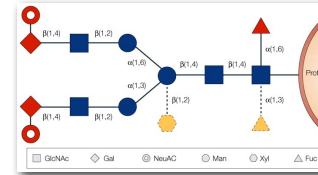
... chybí
α(1,6)-fucosa
galaktosa
kyselina sialová

U rostlin ...

... je navíc
α(1,3)-fucosa
β(1,2)-xylosa

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

"Humanisace" glykanové struktury - způsoby

Prevence N-glykosylace
Mutace Asn či Ser/Thr AA
ALE: řada protilátek potřebuje glykanovou složku pro správnou aktivitu *in vivo*

Cíl: produkce glykosylovaných terapeutických bílkovin nesoucích neimunogenní N-glykany

Retence bílkovin v ER (H/KDEL)
syntéza (nekompletních) neimunogenních N-glykanů mannosového typu

Inhibice specificky rostlinných glykosyltransferas v Golgi
α(1,3)-fukosyltransferasa, β(1,2)-xylosyltransferasa
inzerční mutagenese (*Arabidopsis*)
RNAi (*Lemna minor*, *Medicago sativa*)
homologní rekombinace (*Physcomitrella patens*)

"Humanisace" rostlinných N-glykanů
exprese savčích glykosyltransferas v rostlinných buňkách
ALE: targeting do Golgi cisteren

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

"Humanisace" glykanové struktury

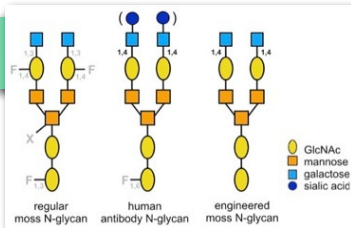
α(1,3)-fukosyltransferasa, β(1,2)-xylosyltransferasa

... inhibice/delete

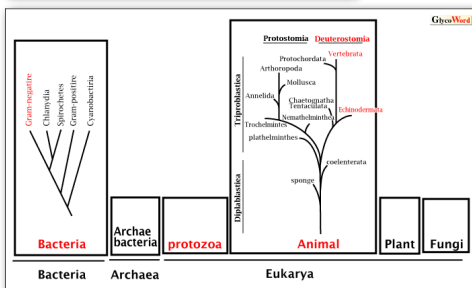
inzerční mutagenese (*Arabidopsis*)
RNAi (*Lemna minor*, *Medicago sativa*)
homologní rekombinace (*Physcomitrella patens*)

β(1,4)-galaktosyltransferasa ... inserce

inzerční mutagenese (*Arabidopsis*)
homologní rekombinace (*Physcomitrella patens*)

Problém: kyselina sialová
(kys. N-acetylneuraminová, NANA)

Stav: simultánní exprese všech enzymů v jednom expresním systému ...
GoldenBraid - CRISPR/Cas9

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

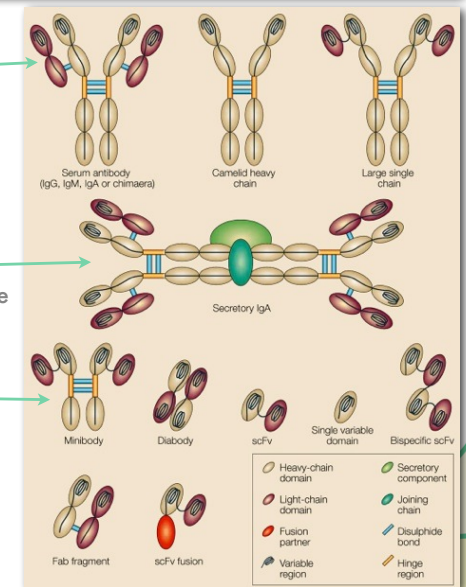
Expres protilátek

Protilátky - specifické problémy

Sérová protilátka:
Tetramer, 2x těžký + 2x lehký řetězec
Nutné správné zabalení
Nutná glykosylace

Sekretovaná protilátka:
Sérová protilátka + dva polypeptidové řetězce

Deriváty protilátek
Protilátky vážící se k antigenu univalentně:
scFv, single variable domain
Spontánní dimery: Minibody, diabody
Komplexní deriváty: Bispecific scFv, Fab fragment, ScFv fusion

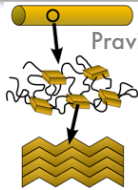
Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honys

Umělá pavoučí vlákna

Materiál	Mez napětí (N/m ²)	Elastičita (%)	Tuhost (J/kg)
Závěsné vlákno	4 × 10 ⁹	35	1 × 10 ⁵
Kokonové vlákno	1 × 10 ⁹	> 200	1 × 10 ⁵
Kevlar	4 × 10 ⁹	5	3 × 10 ⁴
Guma	1 × 10 ⁶	600	8 × 10 ⁴
Šlacha	1 × 10 ⁹	5	5 × 10 ³
Nylon	4 × 10 ⁷	200	6 × 10 ⁴

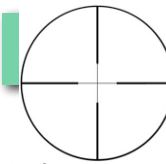
Pravidelné střídání krystalických a amorfních oblastí

Syntetické geny

Pravidelné repetice základních motivů - celkem až 4 kb mRNA
Někdy ve fúzi s elastinem - zvýšení elasticity

Vlákno	Použití	Snovací žlázy	Bílkovina	Konsensus sekvence
Závěsné vlákno	Pavučina	Posteriorní	Spidroin MaSp1	GGAGQGGYGLGGQGAGRGLGGQ(GA) ₂ A ₅
			Spidroin MaSp11	(GPGGYGPGQQ) ₂ GPSGPGSA ₈
Lapací vlákno	Balení kořisti	Anteriorní	Flag	(GPGGX) ₄₃₋₆₃ (GGX) ₁₂

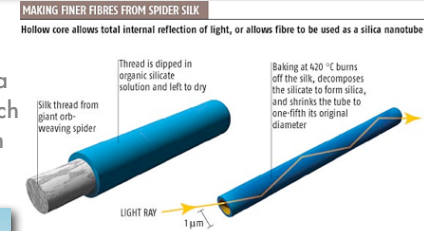
Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Produkce a využití (umělých) pavoučích vláken

Nitkové kříže

Výroba optických vláken

Transgenní živočišné Bourec morušový, koza

cíl: 2-15 g/l mléka

Transgenní brambory a tabák
Promotor CaMV 35S
Akumulace v ER, až 2% TSP
Po fúzi s elastinem až 4% TSP

Purifikace
"Inverse temperature transition"

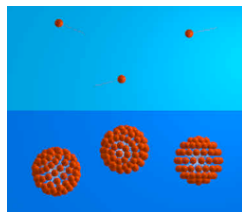

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Pokroky v purifikaci rekombinantních bílkovin

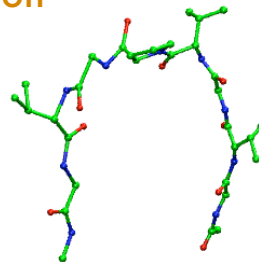
Syntetický polypeptid (GVGVP)₁₂₁

"Inverse temperature transition"

25°C - rozpustný ve vodě

32°C - agregace za vzniku koacervátů

Fúzní protein: Inzulín:(GVGVP)₄₀

Purifikace postupným zvyšováním teploty

4°C > 42°C

Relaxovaná molekula

β-spirála

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Světlice barviřská (*Carthamus tinctorius*)

Safflower

Vysoký obsah bílkovin v semenech

Olejevá tělíska - targeting produktů, fúze s oleosinem

Nízké náklady na purifikaci

Bezpečný hostitel

Minimální dormance semen, v Kanadě žádný blízký příbuzný

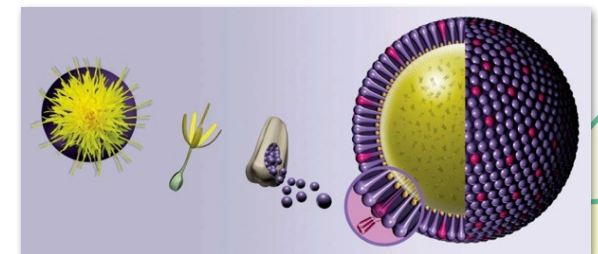
Komerční platforma - semena - SemBioSys (Calgary)

Produkty - insulin, Apo A1

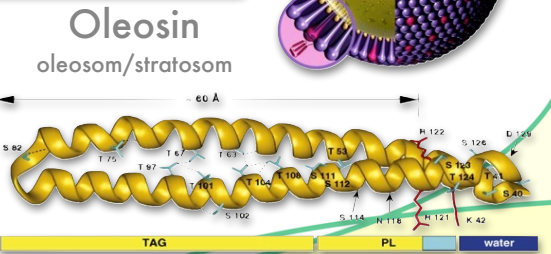
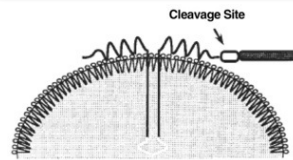
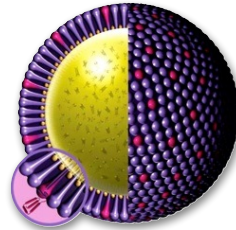
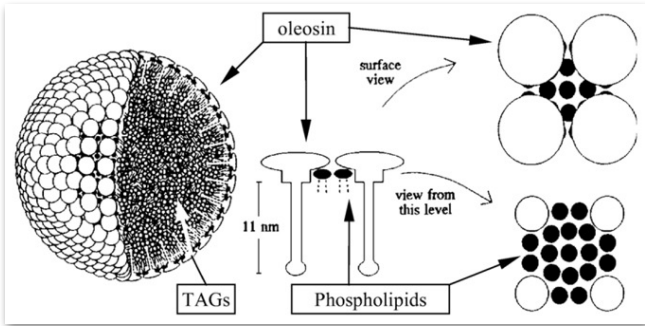
sembiosys

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Světlice barviřská (*Carthamus tinctorius*)

Safflower

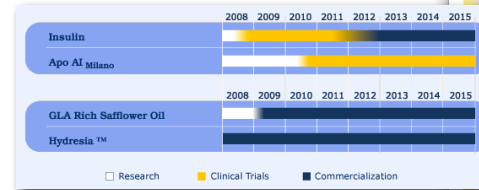

sembiosys

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

sembiosys

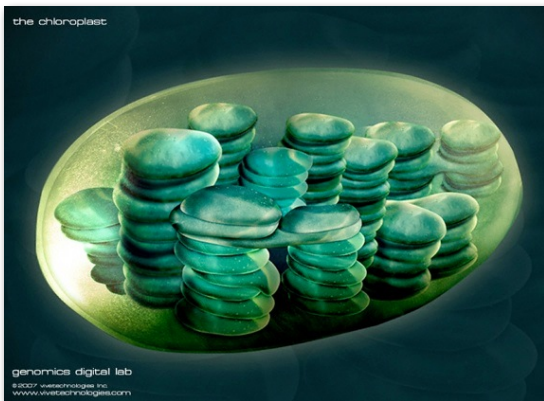

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Expres transgenů v plastidech

Zásadní objev (de Cosa et al. 2001):
Akumulace bílkoviny Cry2Aa2 (*Bacillus thuringiensis*) v chloroplastech

46.1 % TSP

Proč?

polyploidie plastidového genomu
(10-100 / chloroplast)

10-100 chloroplastů / buňku

Max. 10 000 transgenů / buňku

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

(Ne)výhody plastidových transgenických systémů

Vysoká míra **expres** (do 47% TSP)

Maternální dědičnost chloroplastové DNA

Homologní rekombinace

Místně **specifická integrace** transgenů do spacerových oblastí

Absence transkripčního **silencingu**

Expres **operonů** či multigenových kazet

Cena - 5% produkce v savčích buněčných kulturách

Posttranslační modifikace:

ANO: sbalení bílkovin,
formování disulfidických můstků
NE: glykosylace

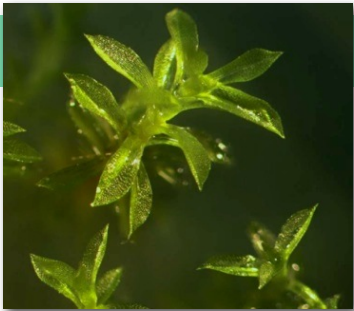
Drahá purifikace produktů

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

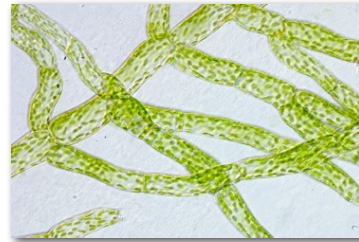
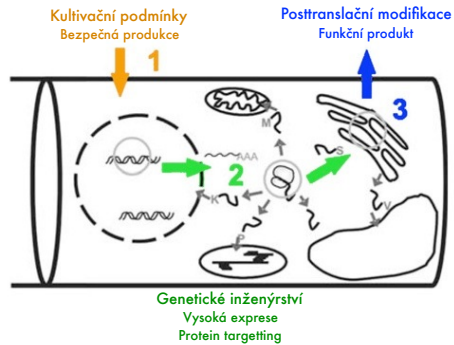

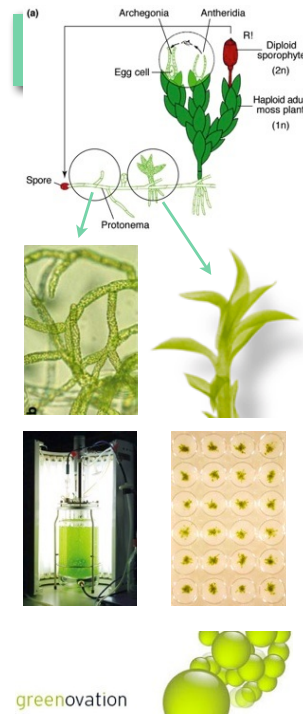

Physcomitrella patens

- Osekvenovaný genom
- Homologní rekombinace
- Částečně humanizovaná glykosylační dráha
- Produkty - **monoklonální protilátky**
- Transientní expresní systém

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Buněčné kultury Physcomitrella patens

Vegetativní kultury odvozené od protonematu

- Jednoduché médium
- Nízké nároky na světlo
- Rychlá transformace
- Genetická stabilita transformantů

greenovation

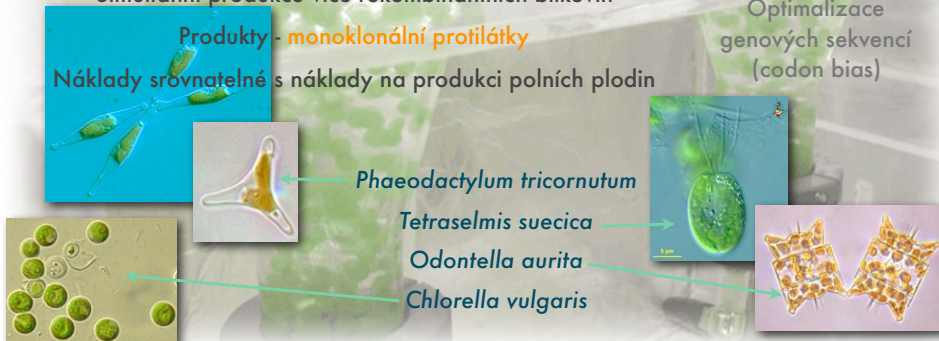
Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Chlamydomonas reinhardtii

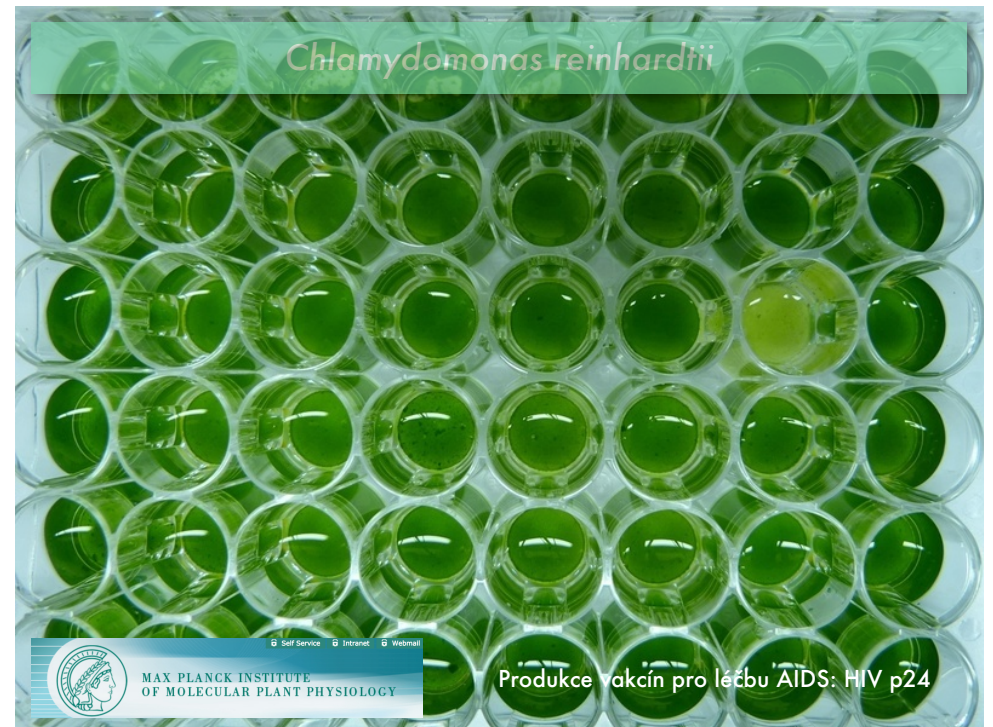
- Model - fotosyntéza, regulace genové exprese světlem
- Levné médium, rychlá transformace
- "Scalability" - desítky ml až 500 000 l
- Rychlý růst, rychlá produkce
zvojnásobení biomasy za 8 hodin
- Jaderný i chloroplastový expresní systém
Chloroplast: 200 kb genom, 80 kopií
- Simultánní produkce více rekombinantních bílkovin
- Produkty - **monoklonální protilátky**
- Náklady srovnatelné s náklady na produkci polních plodin

- Absence glykosylace v chloroplastech
- Optimalizace genových sekvencí (codon bias)

Chlamydomonas reinhardtii

Okřehek menší (*Lemna minor*) Duckweed

Levné médium
Variabilní systém, "scalability"
Rychlý růst
zvojnásobení biomasy za 24 - 48 hodin

Snadná transformace - *Agrobacterium*, biolistika,
Částečně humanizovaná glykosylace
Vysoký obsah bílkovin (30% sušiny)

Produkty - **růstový hormon, interferon- α ,
monoklonální protilátky, enzymy**

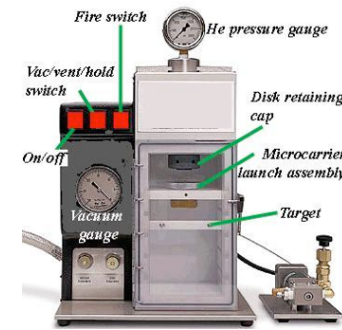

LEMNA
TECHNOLOGIES, INC.
Čištění odpadních vod

BIOLEX
THERAPEUTICS

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Transientní exprese transgenu - virové expresní systémy

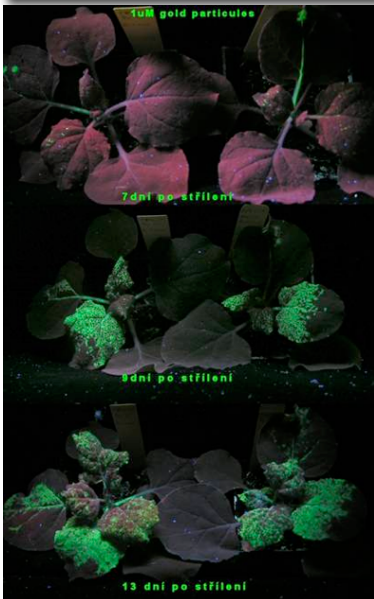
Časová úspora
Vyšší míra exprese transgenu
Flexibilita při výběru systému
Snadná modifikace produktu
"Scaling"

Fúze s plášťovými proteiny viru
či jejich nahrazení

Tobacco mosaic virus (TMV)
Potato virus X (PVX)
Zucchini yellow mosaic virus
Plum pox virus
Cowpea mosaic virus
Alfalfa mosaic virus (AIMV)
Tomato bushy stunt virus

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Transientní exprese transgenu - virové expresní systémy

Časová úspora
Vyšší míra exprese transgenu
Flexibilita při výběru systému
Snadná modifikace produktu
"Scaling"

Fúze s plášťovými proteiny viru
či jejich nahrazení

Tobacco mosaic virus (TMV)
Potato virus X (PVX)
Zucchini yellow mosaic virus
Plum pox virus
Cowpea mosaic virus
Alfalfa mosaic virus (AIMV)
Tomato bushy stunt virus

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Purifikace rekombinantních bílkovin

Jedlé vakcíny

Problém: dávkování

Protilátky pro pasivní imunizaci

Pasty - zevní aplikace, minimální purifikace

Technické a zemědělské enzymy

Expese v cílových rostlinách
(endoglukanáza - brambor, fytáza - včejška, sója)

Farmaceutické bílkoviny - purifikace

Vysoká akumulace

Sekrece do apoplastu/média

Chromatografie

Specifické zacílení, tagging

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Molekulární farmaření

PRO

- Produkční náklady
- Regulace množství produkce
- Výnosy
- Dostupnost pro spotřebitele
- Bezpečnost

PROTI

- Produkce funkčních bílkovin - posttranslační modifikace
- Zpracování, purifikace rekombinantních bílkovin
- Přijímání veřejností, politika
- Bezpečnost

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Product	Application	Plant host(s)	Status *	Company or academic group
Plant-made pharmaceuticals and vaccines - human use				
AB	AB cancer vaccine	Tobacco	Phase II clinical trials	Large Scale Biology, USA *
B subunit of heat labile Escherichia coli toxin LT-B	Oral vaccine against traveller's diarrhoea	Potato, maize	Phase I completed (potato: 1998) *	[89]
Capsid protein Norwalk virus	Vaccine	Potato	Phase I completed (2000) *	[90]
CaroRx™	AB carries prophylaxis	Tobacco	Phase II clinical trials, approved as medical device in the EU in 2003	Planet Biotechnology
DoxoRx™ antibody	Side-effects of cancer therapy	Tobacco	Phase I completed	Planet Biotechnology, USA [88]
Fusion protein, including epitopes from rabies	Vaccine against rabies	Spinach (virus-infected)	Phase I completed *	
Gastric lipase	Cystic fibrosis	Maize	Phase II clinical trials, commercialisation expected for 2009/2010	Meristem Therapeutics, France
Hepatitis antigen	Oral vaccine against hepatitis B	Potato	Phase II clinical trials	Arizona BioIndustry Association
Human glucocerebrosidase (pGCD)	Treatment of Gaucher's disease	Carrot suspension cells	Received FDA approval for Phase II clinical trial of pGCD; marketing expected in early 2008	PROTALIX Biotherapeutics
Insulin	Diabetes	Safflower	Path for clinical trials accepted by FDA, commercialisation expected for 2010	sembiosys
Lactoferrin™ (α interferon)	Hepatitis C	Lemna	Phase II	BIOLEX Therapeutics, USA
RhinoRx™	Common cold caused by rhinoviruses	Tobacco	Phase I/II planned for 2005 *	Planet Biotechnology
Plant-made pharmaceuticals and vaccines - animal use				
Antigen	Vaccine against feline parvovirus	Tobacco	Advanced	Large Scale Biology, USA *
Antigen	Vaccines against papilloma virus	Tobacco	Early	Large Scale Biology, USA *
HN protein of Newcastle disease virus	Poultry vaccine	Tobacco suspension cells	Approved by USDA	Dow AgroSciences
Plant-made pharmaceuticals applied as nutraceuticals				
Human intrinsic factor	Food supplement; vitamin B12 deficiency	Arabidopsis	Approval from Danish authorities for commercial production in greenhouse; market authorisation in Poland	COBENTO
Human lactoferrin	Developed as food supplement: anti-infection, anti-inflammatory and iron-binding properties	Rice	Advanced	Ventria, USA
Human lysozyme	Developed as food supplement: anti-infection, anti-inflammatory and iron-binding properties	Rice	Advanced †	Ventria, USA
Immunosphere™	Carp somatotropin to be used as feed additive for shrimps	Safflower	Only import permits required for USA, Canada or the EU; commercialisation expected for 2008	sembiosys

volný prostor

skleník

zcela uzavřená produkce (buněčné kultury, bioreaktory)

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Souhrn polních pokusů s transgenními rostlinami nesoucími geny pro rekombinantní bílkoviny

Rok	USA	Kanada	Evropa	Argentina
1990	0	0	0	0
1991	1	0	0	0
1992	1	0	0	0
1993	2	0	0	0
1994	4	1	0	0
1995	18	2	0	0
1996	19	11	1	0
1997	7	5	0	0
1998	22	2	1	1
1999	20	8	2	0
2000	32	6	0	1
2001	35	3	3	0
2002	12	6	1	0
2003	2	16	1	0
Celkem	175	60	9	2

Přednáška B150P88: BAGIR, KFR PFF UK, David Honyš

Děkuji za pozornost

